

MINISTER GOSPODARKI

Warszawa, 27. 01. 2010 r.

DE-III-0700-1568-SS/09

L.dz. 278/10

**Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku

W nawiązaniu do pisma z dnia 28 grudnia 2009 r. (znak: SPS-023-13549/09), poniżej przedstawiam stanowisko, przygotowane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, do zagadnień podniesionych w interpelacji Pana Posła Andrzeja Kani w sprawie podjęcia działań mających na celu zwiększenie liczby powstających w Polsce biogazowni, jako jednego z elementów poprawy sytuacji energetycznej kraju w kontekście bezpieczeństwa energetycznego i wymagań UE w zakresie produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.

- 1. Jakie w przeciągu minionego roku podjęte zostały w Ministerstwie Gospodarki działania, aby zapowiadana ilość rolniczych biogazowni w naszym kraju powstała i czy występują zagrożenia w tym względzie mogące opóźnić realizację zapowiedzi Ministra Gospodarki, co do powstania planowanej ilości biogazowni rolniczych w naszym kraju?*

W związku z obserwowanym ostatnio i przewidywanym w dalszej perspektywie dynamicznym rozwojem wykorzystania odnawialnych źródeł energii Ministerstwo Gospodarki przygotowało zestaw rozwiązań mających usprawnić rozwój biogazowni rolniczych i zawarło go w projekcie dokumentu „Kierunki rozwoju biogazowni rolniczych w Polsce”, który zakłada, że w każdej polskiej gminie do 2020 roku powstanie średnio jedna biogazownia wykorzystująca biomasę pochodzenia rolniczego, przy założeniu posiadania przez gminę odpowiednich warunków do uruchomienia takiego przedsięwzięcia. Uprzejmie informuję, iż dokument pn. „Kierunki rozwoju biogazowni rolniczych w Polsce”, który został skierowany do uzgodnień międzyresortowych i konsultacji społecznych, wówczas pod nazwą Program „Innowacyjna Energetyka-Rolnictwo Energetyczne”, jest obecnie analizowany pod kątem nadesłanych uwag i ewentualnych propozycji zmian do dokumentu. Przewidywany termin jego zatwierdzenia przez Radę Ministrów to pierwszy kwartał 2010 roku.

2. *Czy, aby przyspieszyć procesy inwestycyjne oraz zapewnić możliwość uzyskania bez zbędnej zwłoki koniecznych zezwoleń dla rozpoczęcia inwestycji budowy biogazowni rolniczych, nie jest zasadnym wydanie przez Ministerstwo Gospodarki jednoznacznych i jasnych wytycznych dla administracji terenowej ujednolicających stosowanie obowiązujących procedur administracyjnych w tym zakresie, oraz wydanie jednoznacznych przepisów dotyczących przyłączenia biogazowni do sieci energetycznych w taki sposób, aby inwestor wiedział komu i za jaką cenę zakupiona zostanie wyprodukowana w jego biogazowni rolniczej energia elektryczna?*

Wdrożenie *Kierunków ...* związane jest przede wszystkim ze zmianą ustawy - *Prawo energetyczne*, ustawy o *odpadach* i aktów wykonawczych. Dodatkowo rozważa się wprowadzenie zmian w ustawie o *gospodarce nieruchomościami* oraz w ustawie o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, mające na celu określenie biogazowni rolniczych jako inwestycji celu publicznego. Przewiduje się także przyjęcie ujednoliconych rozwiązań dotyczących bezpieczeństwa pożarowego i zabezpieczenia przed wybuchem w biogazowniach rolniczych.

Szczegółowy zestaw rozwiązań mających usprawnić procesy rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biogazowni rolniczych został zawarty w ustawie o *zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw* (ustawa została przyjęta przez Sejm RP i przekazana do podpisu Prezydenta RP w dniu 8 stycznia 2009 r.). Ustawa przewiduje m.in. określenie podstaw prawnych oraz warunków przyłączenia do sieci dystrybucyjnej gazowej instalacji wytwarzania biogazu rolniczego przez przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się przesyłem lub dystrybucją paliw gazowych. W przedmiotowej ustawie zawarto instrument wsparcia w postaci skorelowania systemu promocji biogazu rolniczego z funkcjonującym systemem świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w OZE, który z pewnością stanie się istotnym bodźcem dla potencjalnych inwestorów do realizacji przedsięwzięć w zakresie budowy biogazowni. Biogaz rolniczy oczyszczony do parametrów jakościowych gazu ziemnego wysokometanowego lub gazu zaazotowanego będzie tłoczony do sieci dystrybucyjnych lub lokalnych instalacji wybudowanych z inicjatywy samorządów. Jednocześnie ustawa przewiduje wprowadzenie przepisów, na podstawie których działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego będzie wykonywana na podstawie wpisu do rejestru wytwórców biogazu rolniczego. Organem prowadzącym rejestr oraz odpowiedzialnym za monitoring i kontrolę przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego będzie Prezes Agencji Rynku Rolnego.

Mając na uwadze przepisy dotyczące przyłączenia biogazowni do systemu elektroenergetycznego, ustawa obejmuje m.in.:

- a) wprowadzenie instytucji zaliczki na poczet opłaty za przyłączenie do sieci. Konieczność wprowadzenia takiego rozwiązania została spowodowana faktem spekulacyjnego rezerwowania miejsc i mocy przyłączeniowych w systemie elektroenergetycznym. W obecnym stanie prawnym operatorzy systemu elektroenergetycznego nie mają podstawy do odmowy wydania warunków przyłączenia, jeżeli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia do sieci i odbioru, w przypadku spełnienia przez wnioskodawcę wymogów formalnych, niezbędnych do wszczęcia procedury określania warunków przyłączenia nawet w sytuacji, gdy wnioskodawca nie jest w stanie udźwignąć konsekwencji finansowych w zakresie wnioskowanych warunków przyłączenia. Wprowadzony w ustawie obowiązek wnoszenia zaliczki na poczet opłaty za przyłączenie powinien umożliwić uwolnienie części mocy przyłączeniowych i ograniczyć na przyszłość to niekorzystne zjawisko. W przypadku gdy przedsiębiorstwo energetyczne, które wydało warunki

przyłączenia, odmówi zawarcia umowy o przyłączenie, pobrana zaliczka będzie podlegała zwrotowi;

- b) zdyscyplinowanie przedsiębiorstw sieciowych do przestrzegania terminów wydawania warunków przyłączenia do sieci. Za ich niedotrzymanie wymierzana będzie kara pieniężna w wysokości co najmniej 3000 zł za każdy dzień zwłoki. Dla zapewnienia pełnej transparentności procesu przyłączania do sieci elektroenergetycznej przedsiębiorstwa zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej będą obowiązane zapewnić publiczną dostępność informacji o: podmiotach ubiegających się o przyłączenie o napięciu wyższym niż 1 kV, lokalizacji przyłączenia, mocy przyłączeniowej, datach - wydania warunków przyłączenia, zawarcia umowy o przyłączenie i rozpoczęcia dostarczania energii elektrycznej, a także informacji o wielkości dostępnej mocy przyłączeniowej dla stacji elektroenergetycznych lub ich grup, wchodzących w skład sieci o napięciu znamionowym wyższym niż 1 kV, a także planowanych zmianach tych wielkości w okresie następnych 5 lat, od dnia publikacji tych danych.

Ponadto zapisy *Kierunków* ... nakładają na poszczególne organy administracji rządowej i samorządowej stosowne obowiązki informacyjno-edukacyjne w zakresie budowy i eksploatacji instalacji biogazowni rolniczych. Adresatami kampanii będą m.in.: przedsiębiorcy, rolnicy, producenci rolni oraz lokalne społeczności. Realizacja tych zadań będzie oparta o materiały, programy edukacyjne i publicystyczne oraz szkolenia i seminaria. W jej realizacji uczestniczyć będą ponadto ośrodki naukowo-szkoleniowe, ośrodki doradztwa rolniczego, jednostki badawcze i dydaktyczne oraz media. Jednocześnie uprzejmie informuję, iż konkretne działania wykonawcze, mające na celu realizację powyższych założeń, zostały zawarte w *Programie działań wykonawczych na lata 2009-2012* stanowiącym załącznik nr 3 do „*Polityki energetycznej Polski do 2030 roku*” zatwierdzonej w dniu 10 listopada 2009 roku przez Radę Ministrów. Są to m.in.: *Sporządzenie przewodnika dla inwestorów zainteresowanych realizacją budowy biogazowni rolniczych, zawierającego m.in. typowe projekty biogazowni* (realizacja w 2010 r.) oraz *Przeprowadzenie, we współpracy z samorządem lokalnym, kampanii informacyjnej przekazującej pełną i precyzyjną informację na temat korzyści wynikających z budowy biogazowni* (realizacja w 2010 r.).

3. Czy Ministerstwo Gospodarki opracowało ścieżki dojścia do zamknięcia sfinansowania zapowiadanych inwestycji oraz jakie przewiduje się sposoby finansowego zabezpieczenia programu budowy w każdej gminie biogazowni rolniczej?
4. Czy nie jest zasadne, aby wzorem Danii, pierwsze inwestycje budowy biogazowni rolniczych w naszym kraju potraktować jako pilotażowe i finansowane wprost z budżetu państwa, jako wzorzec do zachęty inwestowania w tym kierunku, jako opłacalne inwestycje przynoszące zwrot zainwestowanego kapitału?

Uprzejmie informuję, iż istotnym elementem „*Kierunków rozwoju biogazowni rolniczych w Polsce*” jest wskazanie źródeł finansowych, zarówno krajowych jak i Unii Europejskiej, dostępnych w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych, których środki przeznaczone są m.in. na rozwój odnawialnych źródeł energii, tj: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (Działanie 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych oraz Działanie 10.3 Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii), Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – Część 1 wdrażany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji – Część 2 – wdrażany przez wojewódzkie fundusze ochrony

środowiska i gospodarki wodnej, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (Działanie 121. Modernizacja gospodarstw rolnych, Działanie 123. Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej, Działanie 312. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, Działanie 321. Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej), Bank Ochrony Środowiska (kredyty z linii banków zagranicznych na długoterminowe inwestycje związane między innymi z odnawialnymi źródłami energii lub innymi projektami inwestycyjnymi o charakterze proekologicznym), Szwajcarsko – Polski Program Współpracy (Priorytet 2: Środowisko i Infrastruktura), Krajowy Program Restrukturyzacji (Działanie „Zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” - przetwarzanie produktów rolnych na cele energetyczne), Regionalne Programy Operacyjne na lata 2007-2013 wdrażane przez poszczególne Zarządy Województw.

5. *Czy Ministerstwo Gospodarki przewiduje wystąpienie o zastosowanie nadzwyczajnych ulg podatkowych oraz pomoc publiczną dla inwestorów budujących biogazownie jako zadania szczególnie ważne dla naszego kraju?*

Uprzejmie informuję, iż w dokumencie *Kierunki ...* rozważa się wprowadzenie zmian w ustawach podatkowych m.in.: odnośnie przepisów prawa podatkowego, które regulują kwestie preferencyjnego opodatkowania energii wytworzonej z OZE, poprzez wprowadzenie ulg podatkowych na źródła odnawialne o łącznej mocy zainstalowanej poniżej 1 MW oraz dla inwestujących w biogazownie i dla korzystających z zastosowania biogazu (zwolnienie z podatku dochodowego, zwolnienie biogazu rolniczego z podatku akcyzowego, zharmonizowanie z prawodawstwem UE podatku VAT na materiały, urządzenia i systemy ekologiczne, opracowanie koncepcji wprowadzenia ulg podatkowych dla przemysłu i innych instytucji inwestujących w badania naukowe).

6. *Czy Ministerstwo Gospodarki wystąpi o szczególne potraktowanie rolników, wnosząc o zwiększenie dopłat obszarowych dla uprawiających rośliny energetyczne w taki sposób, aby zapewnić im rzeczywistą opłacalność tej gałęzi produkcji rolniczej przeznaczonych na cele energetyczne?*

Odnosząc się do kwestii zwiększenia dopłat obszarowych dla upraw roślin na cele energetyczne uprzejmie informuję, że w ramach funkcjonującego w Unii Europejskiej systemu jednolitych płatności obszarowych ewentualne modyfikacje w tym systemie mogą następować jedynie poprzez zmianę Wspólnej Polityki Rolnej w tym zakresie. W 2008 r., w trakcie przeglądu Wspólnej Polityki Rolnej (Health Check) osiągnięto kompromis na poziomie politycznym, na podstawie którego system wsparcia dla roślin energetycznych został zlikwidowany z początkiem 2010 r. System tych płatności funkcjonował w Polsce od 2007 r. i stanowił dodatkowe wsparcie w przypadku upraw tego rodzaju roślin. Władze Unii uznały, że rynek roślin energetycznych rozwinął się na tyle, że dalsze wspieranie ich upraw nie ma już uzasadnienia, a popyt na ten surowiec będzie realizowany przez zapotrzebowanie energetyki zobowiązanej do realizacji przyjętych przez Unię celów w zakresie udziału energii odnawialnych w bilansie energetycznym poszczególnych krajów członkowskich. Polska z punktu widzenia nałożonych obowiązków zapewnienia udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energetycznym wnioskuje, aby dotychczas przeznaczone środki na dopłaty do upraw roślin energetycznych nadal były związane z rozwojem odnawialnych źródeł energii.

W wyniku kompromisu politycznego dotychczasowe środki na dopłaty do upraw roślin energetycznych (90 mln euro rocznie) zostały rozdysponowane proporcjonalnie do krajowych pułapów płatności bezpośrednich pomiędzy nowe kraje członkowskie, zwiększając tym samym koperty płatności bezpośrednich tych krajów. Uzyskane w ten sposób dodatkowe

środki, kraje członkowskie będą mogły przeznaczyć na realizację nowych zadań przewidzianych w art. 68 znowelizowanego rozporządzenia Rady (WE) Nr 1782/2003. Środki, jakie Polska uzyskiwała na ten cel były znacznie mniejsze, niż przydzielone na realizację nowych zadań.

W trakcie przeglądu Wspólnej Polityki Rolnej, resort rolnictwa zwracał się do Pani Komisarz Fisher-Boel z propozycją modyfikacji systemu wsparcia do upraw roślin energetycznych, jak również podkreślał ten problem podczas spotkań na forum unijnym. W ostatecznym rozstrzygnięciu przyjęto wspomniane wcześniej rozwiązanie i część niewykorzystanych środków przeznaczanych na WPR, w tym dopłaty do upraw energetycznych, będzie możliwa do wykorzystania na wsparcie internetu szerokopasmowego i odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich.

Uprzejmie informuję, że dopłaty obszarowe do upraw roślin przeznaczanych na cele energetyczne nie miały większego wpływu na poziom tych upraw, jak też wykorzystanie na szeroko rozumiane cele energetyczne (produkcja energii elektrycznej i ciepłej oraz biokomponentów) biomasy pochodzenia rolniczego. Areał wykorzystywany do upraw roślin wieloletnich utrzymuje się od lat na podobnym poziomie – poniżej 10 000 ha, natomiast wykorzystanie zbóż do produkcji biokomponentów od wielu lat utrzymuje się na poziomie około 1 - 1,3% ich produkcji. W ostatnim okresie odnotowano zahamowanie potencjalnego popytu na biomasę rolniczą (zboża) na skutek interpretacji obowiązujących przepisów prawa przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, który uznał, że nie zalicza się do energii wytworzonej w odnawialnych źródłach, energii pozyskanej ze spalania zbóż.

Potencjał energetyczny rolnictwa docelowo umożliwi pozyskanie surowców niezbędnych do wytworzenia około 5 – 6 mld m³ biogazu rocznie. Potencjał ten zabezpiecza potrzeby surowcowe dla około 2 000 biogazowni rolniczych o zainstalowanej mocy 1 MWel każda lub odpowiednio więcej biogazowni o mniejszej mocy. W szacunkach uwzględniono wykorzystanie w pierwszej kolejności produktów ubocznych rolnictwa, płynnych i stałych odchodów zwierzęcych oraz produktów ubocznych i pozostałości przemysłu rolno-spożywczego. Równocześnie z wykorzystaniem tych surowców przewiduje się prowadzenie upraw roślinnych, w tym określanych jako energetyczne, z przeznaczeniem na substrat dla biogazowni. Jest to możliwe docelowo na około 700 tys. ha. Pozwoli to na pełne zabezpieczenie krajowych potrzeb żywnościowych oraz produkcji biopaliw na poziomie określonym przez Narodowy Cel Wskaźnikowy, jak też pozyskanie surowców niezbędnych do wytwarzania biogazu.

Według badań Instytutu Budownictwa, Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, realnie dostępny potencjał surowcowy produkcji biogazu, zawarty w produktach ubocznych rolnictwa i pozostałościach przemysłu rolno – spożywczego, wynosi odpowiednio:

- z produktów ubocznych produkcji rolnej – około 1 540 mln m³;
- z produktów ubocznych przetwórstwa rolno-spożywczego - około 100 mln m³.

Łącznie, według IBMER, z surowców ubocznych i pozostałości roślinnych przemysłu rolno – spożywczego możemy wytworzyć około 1 700 mln m³ biogazu rocznie. W Polsce zużywa się rocznie około 14 000 mln m³ gazu ziemnego, w tym odbiorcy indywidualni z terenów wiejskich wykorzystują około 500 mln m³ gazu. Szacowana ilość biogazu po oczyszczeniu mogłaby pokryć około 10 % zapotrzebowania kraju na biogaz lub w całości zaspokoić potrzeby odbiorców z terenów wiejskich oraz dostarczyć dodatkowo 125 tys. MWhe (energii elektrycznej) i 200 tys. MWhe (energii ciepłej).

Istotnym źródłem surowca do produkcji biogazu mogą być również trwałe użytki zielone. Instytut Melioracji i Użytków Zielonych szacuje, że możliwości pozyskania biomasy

z trwałych użytków zielonych są znaczne i wynoszą od 2 278 do 3 418 tys. ton rocznie. Wielkości takie uzyskano przy założeniu, że są to uprawy nienawożone, oparte na naturalnej żyzności gleb, a pozyskiwana biomasa jest wykorzystywana bez szkody dla produkcji pasz.

Zasoby energii zawartej w runi trwałych użytków zielonych oraz możliwości wytwarzania z nich biogazu są znaczne (łącznie około 1,1 - 1,7 mld m³/rok). Wiele z łąk jest koszonych tylko raz lub dwa (podczas, gdy najefektywniejsze jest użytkowanie trójkośne), a pokos bardzo często nie jest wykorzystany w jakikolwiek sposób. Znaczny potencjał może stanowić także koszenie niedojadów na pastwiskach.

Biogazownie rolnicze mogą odegrać ważną rolę także w pielęgnacji krajobrazu poprzez zagospodarowanie traw i turzyc z Parków Narodowych (wymóg ich wykaszania raz w roku na użytkach zielonych znajdujących się na ich obszarze).

Ważnym surowcem do produkcji biogazu są również odchody zwierzęce. Jedna sztuka duża (SD) inwentarza żywego w ciągu doby wytwarza 50-55 kg gnojowicy. Wydajność gnojowicy jako surowca energetycznego zależy od koncentracji suchej masy i zawartości substancji organicznych. Przeciętnie z 1 m³ gnojowicy bydlęcej można uzyskać około 25 m³ biogazu, a z gnojowicy świńskiej 26 m³. Szacuje się, że w gospodarstwach polskich powstaje rocznie 35-38 mln m³ gnojowicy, z której co najmniej 20 % może być surowcem do wytwarzania biogazu. Pomijamy tutaj możliwość wykorzystania w tym celu obornika.

Pogłowie zwierząt, wg danych GUS, w 2007 roku wynosiło:

- Bydło – 5 855,6 tys. szt.;
- Trzoda chlewna – 18 512,4 tys. szt.;
- Owce – 336,4 tys. szt.;
- Drób – 158 386 tys. szt.

Również pozostałości poubojowe przemysłu mięsnego mogą stanowić cenny surowiec do produkcji biogazu. Ogółem szacuje się, że ich dostępność wynosi około 500 - 700 tys. ton, z czego tylko niewielka część jest wykorzystywana do dalszego przerobu na cele energetyczne. Zagospodarowanie pozostałości przemysłu mięsnego na cele energetyczne pozwoli rozwiązać problemy z ich utylizacją.

W Polsce rocznie skupuje się około 3 000 tys. ton żywca, w tym:

- Żywiec bydlęcy – około 330 tys. ton;
- Żywiec wieprzowy – około 1 740 tys. ton;
- Żywiec owczy – około 1 tys. ton;
- Żywiec drobiowy – około 930 tys. ton.

Przy produkcji biogazu rolniczego w pierwszej kolejności powinien być wykorzystany dostępny potencjał energetyczny produktów ubocznych i pozostałości produkcji rolnej oraz przemysłu rolno-spożywczego. Uprawy energetyczne powinny stanowić uzupełnienie (często istotne), a nie podstawę zabezpieczenia surowcowego dla biogazowni. Inwestowanie w instalacje biogazowe o niewielkiej mocy przyczyni się do zabezpieczenia ciągłości między innymi produkcji zwierzęcej, zwłaszcza produkcja mleka i drobiu. Taka biogazownia zabezpiecza potrzeby własne rolników oraz uzupełnia dostawy energii na obszarach, na których ze względu na stan sieci przesyłowych bardzo często występują przerwy w dostawie energii elektrycznej. Ponadto wyprodukowany biogaz oczyszczony do jakości gazu ziemnego może stanowić alternatywne źródło gazu na terenach niezgazyfikowanych lub zgazyfikowanych w niewielkim stopniu. Zagospodarowanie dostępnych zasobów biomasy

pochodzenia rolniczego na cele energetyczne, powinno odbywać się w sposób zrównoważony oraz ekonomicznie uzasadniony dla wszystkich uczestników tego rynku.

Wyrażam przekonanie, iż przedstawione wyjaśnienia stanowią wystarczającą odpowiedź na pytania zawarte w interpelacji złożonej przez Pana Posła Andrzeja Kanię.

2 Pomocnikowi
z up. MINISTER
Jocum Strzelec - Lobodzińska
WZDZKRETAZ STANU

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów